

31 Αυγούστου, 1990

[ΠΙΚΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, Δ/στές]

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΚΚΟΡΑΦΟΣ,

Εφεσείων-Ενάγων,

v.

Γ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗ (1966) ΛΙΜΙΤΕΔ,

Εφεσιβλήτων-Εναγομένων.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 7254).

Εταιρείες — Εταιρείες με χωριστήν νομικήν προσωπικότητα — Σκοποί — Συνταύτιση πλαισίου λειτουργίας και σκοπών — Δικαιοπραξία *ultra vires* των σκοπών — Άκυρη.

5

10

15

Οι εφεσίβλητοι, εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, απέκτησε μετοχές σε άλλη εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, την ΦΙΑΜΕΞ Λτδ. Η τελευταία εξήτησε δάνειο από Τράπεζα, η οποία το ενέκρινε υπό τον όρο της εγγυήσεώς του από τους Διευθυντές της ΦΙΑΜΕΞ. Οι τελευταίοι edέχθησαν να εγγυηθούν υπό τον όρο αντεγγυήσεως (*Indemnity*) από τους μετόχους της ΦΙΑΜΕΞ κατ' αναλογία κεφαλαίου. Οι Εφεσίβλητοι παρέσχον αντεγγύηση, πλην όμως, όταν τους εξητήθη να καταβάλουν δυνάμει της αντεγγυήσεως ποσό στον Εφεσείοντα αρνήθηκαν με την αιτιολογία ότι η αντεγγύηση ήταν άκυρη, ως *ultra vires* των σκοπών της Εταιρείας.

Ο Εφεσείων επεκαλέσθη τις παραγράφους 3(ζ), (κ) και (ρ) του Ιδρυτικού Εγγράφου των εφεσιβλήτων. Το κείμενο των παραγράφων αυτών βρίσκεται στις σελίδες 678-679 της αποφάσεως.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την Έφεση, αποφάσισε:

20

1. Η παράγραφος 3(κ) του Ιδρυτικού Εγγράφου συναρτάται με την παροχήν των μέσων για επίτευξη των κατ' εξοχήν σκοπών της Εταιρείας. Δεν βοηθά τον Εφεσείοντα.

25

2. Η παράγραφος 3(ζ) παρέχει δυνατότητα επενδύσεως πλεονάζοντος κεφαλαίου σε άλλες εταιρείες, αλλ' όχι και παροχής εγγυήσεων για τις υποχρεώσεις των εν λόγω Εταιρειών. Η αδυναμία της θέσεως του εφεσείοντος είναι ότι οι σκοποί των εφεσιβλήτων δεν μπορούν να εξομοιωθούν με τους σκοπούς της ΦΙΑΜΕΞ, που έχει χωριστήν νομικήν προσωπικότητα από τα μέλη της.

3. Η παράγραφος 3(ρ) δεν διευρύνει τους σκοπούς των εφεσιβλήτων.

4. Η αδυναμία της θέσεως του εφεσείοντος είναι ότι οι σκοποί των εφεσιβλήτων δεν μπορούν να εξομοιωθούν με τους σκοπούς της ΦΙΑΜΕΞ, που έχει νομικήν προσωπικότητα χωριστήν από τα μέλη της. 5

Η Έφεση απορρίπτεται με έξοδα.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Salomon v. Salomon [1897] A.C. 22.

Michaelides v. Gavrielides (1980) 1 C.L.R. 244.

10

Bank of Cyprus v. Republic (1983) 3 C.L.R. 636, and on appeal Bank of Cyprus (Holdings) v. Republic (1985) 3 C.L.R. 1883.

Alexandra Rent a Car v. Republic (1984) 3 C.L.R. 1105.

Colman v. Eastern Counties Ry. Co. [1846], 10 Beav. 1.

Cunningham and Co. Simpson's Claim [1887] 36 Ch. D. 532.

15

Έφεση.

Έφεση από τον ενάγοντα κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Ιωαννίδης, Ε.Δ.) που δόθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου, 1986 (Αρ. Αγωγής 7708/83) με την οποία η αγωγή του εναντίον των εναγομένων για διάφορα ποσά ως αποζημιώσεις για παράβαση προφορικής και/ή εγγράφου συμφωνίας απορρίφθηκε. 20

Χρ. Κληρίδης, για τον εφεσείοντα.

Κ.Μιχαηλίδης και Ρ. Μιχαηλίδης, για τους εφεσίβλητους. 25

Cur. adv. vult.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο δικαστής κ. Πικής.

ΠΙΚΗΣ, Δ: Το θέμα που εγείρεται προς επίλυση είναι η ευχέρεια των εφεσιβλήτων (εταιρεία περιορισμένης ευθύνης) να παράσχουν αντεγγύηση (cross security) για την 30

εξασφάλιση των εγγυητών χρέους τρίτων, της εταιρείας ΦΙΑΜΕΞ ΛΤΔ. της οποίας οι εφεσίβλητοι ήταν μέτοχοι με μικρό σχετικά ποσοστό (3,921 μετοχές σε σύνολο 100,000 μετοχών). Η φύση του προβλήματος προσδιορίζεται από τα γεγονότα τα οποία συνθέτουν τη διαφορά, και στα οποία θα αναφερθούμε αμέσως, και τις αρχές που διέπουν τον καθορισμό των σκοπών της εταιρείας και εξουσίες για την πραγμάτωσή τους, που αποτελεί το δεύτερο σκέλος του ερωτήματος το οποίο θα απαντήσουμε μετά την ανάλυση των γεγονότων.

Η ΦΙΑΜΕΞ ΛΙΜΙΤΕΔ συστάθηκε για την παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών στην Κύπρο. Οι εφεσίβλητοι κατέστησαν μέτοχοι της εταιρείας με μικρό σχετικά ποσοστό, όπως έχει αναφερθεί. Η ευχέρεια των εφεσιβλήτων να συμμετάσχουν ως μέτοχοι της ΦΙΑΜΕΞ ΛΤΔ. δεν έχει αμφισβητηθεί ούτε αποτελεί επίδικο θέμα στην έφεση. Προς προώθηση των σκοπών της ΦΙΑΜΕΞ ΛΤΔ., ή της αντιμετώπισης αναγκών που προέκυψαν, κατέστη αναγκαία η σύναψη δανείου ύψους £20.000,00. Για το σκοπό αυτό αποτάθηκαν στην Τράπεζα Μπάρκλεϋς η οποία συμφώνησε στην παροχή του δανείου υπό την προϋπόθεση ότι οι διευθυντές της εταιρείας θα εγγυούνταν την αποπληρωμή του. Οι τελευταίοι, μεταξύ των οποίων και ο εφεσείων, συμφώνησαν να εγγυηθούν το δάνειο υπό τον όρο ότι οι μέτοχοι θα τους εξασφάλιζαν με την παροχή αντεγγύησης, με ποσοστό ανάλογο με το ύψος του μετοχικού τους κεφαλαίου. Στο πλαίσιο αυτής της διευθέτησης οι εφεσίβλητοι έδωσαν τη σχετική αντεγγύηση και δεσμεύτηκαν να εξασφαλίσουν (indemnify) τους εγγυητές σε περίπτωση που θα καλούνταν να αποπληρώσουν το χρέος της ΦΙΑΜΕΞ ΛΙΜΙΤΕΔ. Οι χρεώστες (ΦΙΑΜΕΞ ΛΙΜΙΤΕΔ) δεν ανταποκρίθηκαν στις υποχρεώσεις τους και οι εγγυητές κλήθηκαν και κατέβαλαν το οφειλόμενο χρέος. Ο εφεσείων αξίωσε την αναλογούσα συνεισφορά των εφεσιβλήτων ανερχόμενη σε ποσό £722,500 μιλς. Οι τελευταίοι αρνήθηκαν την καταβολή της, προβάλλοντας ως υπεράσπιση τη θέση ότι η παροχή της αντεγγύησης ήταν έξω και πέραν από τους σκοπούς της εταιρείας. Αμφισβητήσεις των εφεσιβλήτων ως προς την ανάληψη της υποχρέωσης στα πλαί-

σια των εξουσιών της εφεσίβλητης εταιρείας που προβλήθηκαν ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου, κρίθηκαν ανυπόστατες και δεν επαναλήφθηκαν στην έφεση. Το πρωτόδικο Δικαστήριο έκρινε ότι η παροχή της αντεγγύησης ήταν έξω από τους σκοπούς της εταιρείας (*ultra-vires*) και κατά συνέπεια άκυρη. Η αγωγή απορρίφθηκε. 5

Οι σκοποί της εταιρείας προσδιορίζονται στην παράγραφο 3 του ιδρυτικού εγγράφου. Αυτοί εξειδικεύονται σε 13 υποπαραγράφους (α - μ) με επώδο ερμηνευτική ρήτρα στην οποία ορίζεται ότι κάθε παράγραφος ερμηνεύεται - (α) αυτοτελώς και (β) διασταλτικά. Παρά το χαρακτηρισμό και την περίληψη του αντικειμένου και των δεκατριών παραγράφων ως σκοπών της εταιρείας, είναι πρόδηλο ότι αυτές δεν περιορίζονται αυστηρά στον καθορισμό των σκοπών της εταιρείας, αλλά επεκτείνονται και στις εξουσίες για την πραγμάτωσή τους. Δε γίνεται αυστηρή διάκριση μεταξύ των σκοπών της εταιρείας και των εξουσιών για την επίτευξή τους. Οι εξουσίες για προώθηση και εξασφάλιση των σκοπών της εταιρείας περιέχονται κατά κανόνα στο Καταστατικό της εταιρείας που ορίζει και διέπει τη λειτουργία της. 10
15
20

Η απόκτηση γης για ανάπτυξη και χρήση για οικιστικούς και άλλους συναφείς σκοπούς είναι, σύμφωνα με το ιδρυτικό έγγραφο, μεταξύ των πρωταρχικών στόχων της εταιρείας. Δεν περιορίζονται όμως οι σκοποί της εταιρείας μόνο σ' αυτούς τους τομείς. Επεκτείνονται και σε άλλους στόχους μεταξύ των οποίων και η επένδυση πλεονάζοντος κεφαλαίου σε άλλες επενδύσεις που προφανώς παρείχε το έρεισμα για συμμετοχή της εφεσίβλητης εταιρείας στο μετοχικό κεφάλαιο της ΦΙΑΜΕΞ ΛΙΜΙΤΕΔ. 25
30

Με βάση το δόγμα της υπέρβασης εξουσιοδότησης (*ultra-vires*), όπως απαντάται στο δίκαιο των εταιρειών, το δικαστήριο έκρινε ότι η παροχή αντεγγύησης για την εξασφάλιση των εγγυητών του δανείου της ΦΙΑΜΕΞ ΛΙΜΙΤΕΔ ήταν έξω και πέραν από τους σκοπούς των εφεσίβλητων και κατακολουθίαν άκυρη. 35

Οι αρχές που διέπουν τη νόμική υπόσταση και τις δραστηριότητες εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, περιορίζουν τη δράση της αποκλειστικά στην επίτευξη των σκοπών οι οποίοι ορίζονται στο ιδρυτικό έγγραφο που αποτελεί το λόγο ύπαρξης της εταιρείας. Παρόλο που η εταιρεία (limited) είναι το δημιούργημα του ανθρώπου και μέσο για την προαγωγή των επιδιώξεών του (εμπορικών κυρίως), η προσωπικότητα της εταιρείας δεν ταυτίζεται με εκείνη των μετόχων ούτε οι στόχοι της με τις μεταβαλλόμενες επιδιώξεις των μετόχων* ή των διευθυντών της εταιρείας. Η εταιρεία περιορισμένης ευθύνης έχει προσωπικότητα ανεξάρτητη από εκείνη των μετόχων και λόγω ύπαρξης τους καθορισμένους σκοπούς της**. Οι σκοποί της εταιρείας περιλαμβάνουν, όπως αναγνωρίζεται από τη νομολογία***, εκτός από εκείνους οι οποίοι ρητά ορίζονται και κάθε άλλο σκοπό ο οποίος είναι παρεμπίπτων ή αναγκαίος για την πρόσδοση λειτουργικής αυτοτέλειας στην εταιρεία. Η ελαστικότητα αυτή περιορίζεται στα αναγκαία για τη λειτουργικότητα και πραγμάτωση των ρητών σκοπών της εταιρείας. Δεν επιτρέπεται επομένως η προσθήκη νέων σκοπών ή η διεύρυνση ή η μεταβολή υφιστάμενων σκοπών της εταιρείας. Πρόσφορο παράδειγμα, όχι άσχετο με το θέμα που εξετάζεται, είναι η απόφαση στην υπόθεση *Colman v. Eastern Counties Ry. Co.***** η οποία εξετάζεται μαζί με άλλες σχετικές αυθεντίες στο Σύγγραμμα PENNINGTON'S COMPANY LAW, 4th ed., p.23, στην οποία αποφασίστηκε ότι δεν παρείχεται εξυπακουόμενη ευχέρεια για την εγγύηση του μετοχικού κεφαλαίου άλλης εταιρείας στη σύσταση της οποίας οι εγγυητές είχαν προ-

30 * [βλ. μεταξύ άλλων, *Salomon v. Salomon* [1897] A.C. 22; *Michaelides v. Gabrielides* (1980) 1 C.L.R. 244; *Bank of Cyprus v. Republic* (1983) 3 C.L.R. 636, and on appeal *Bank of Cyprus (Holdings) v. Republic* (1985) 3 C.L.R. 1883 και *Alexandra Rent a Car v. Republic* (1984) 3 C.L.R. 1105],

35 ** [βλ. PALMER'S COMPANY LAW, 22nd ed., Vol. 1, Cap. 9, p.83 et seq.].

*** [βλ. PALMER'S COMPANY LAW, Vol. 1, 22nd ed., p.83 et seq., και PENNINGTON'S COMPANY LAW, 4th ed., p.21 et seq.],

**** [1846] 10 Beav. 1,

τοστατήσει. Στην υπόθεση *Re Cunningham and Co., Simpson's Claim** αποφασίστηκε ότι η παροχή αντεγγύησης για την εξασφάλιση τρίτου ο οποίος εγγυάται χρέος, εκφεύγει των σκοπών της εταιρείας και είναι άκυρη εκτός αν η εγγύηση είναι συναφής προς τη διεξαγωγή των εμπορικών δραστηριοτήτων της εταιρείας η οποία παρέχει την αντεγγύηση. 5

Η θέση του εφεσεύοντα είναι ότι τουλάχιστο τρεις από τους καθοριζόμενους σκοπούς της εφεσίβλητης εταιρείας καθιστούσαν δυνατή την παροχή της αντεγγύησης. Αυτοί είναι εκείνοι οι οποίοι περιέχονται στις παραγράφους 3 (ζ), 3(κ) και 3(ρ). Η υποπαράγραφος (κ) προβλέπει : 10

"(κ) Να ιδρύη ή προάγη ή συγκατατίθεται εις την ίδρυσιν ή την προαγωγήν οιασδήποτε εταιρείας ή εταιρειών, προς τον σκοπόν όπως η τοιαύτη εταιρεία ή αι τοιαύται εταιρείαι αποκτήση ή αποκτήσουν την περιουσίαν, δικαιώματα και υποχρεώσεις της Εταιρείας, ή μέρος τούτων ή δι' οιονδήποτε άλλον σκοπόν όστις ήθελε θεωρηθή ως αμέσως ή εμμέσως τείνων να ωφελήση την Εταιρείαν και να τοποθετή ή εγγυάται την τοποθέτησιν, εξασφαλίζη την απόκτησιν, αγοράζη ή άλλως αποκτά όλας ή οιονδήποτε μέρος των μετοχών ή άλλων χρεωγράφων οιασδήποτε εταιρείας." 15 20

Η παράγραφος αυτή αποβλέπει κυρίως στην παροχή ευχέρειας για τη σύσταση εξαρτημένων ή αδελφικών εταιρειών προς προώθηση των σκοπών της εταιρείας, η δε ευχέρεια για την παροχή εγγυήσεων από την εταιρεία περιορίζεται στην απόκτηση του μετοχικού κεφαλαίου ή των χρεωγράφων της νέας εταιρείας. Η παράγραφος αυτή συναρτάται πρωτίστως με την παροχή μέσων για την προώθηση και εκπλήρωση των κατεξοχή σκοπών της εταιρείας. Η παροχή εγγύησης, και ακόμα λιγότερο, αντεγγύησης για την εκπλήρωση των στόχων τέτοιας εταιρείας, δεν εξου- 25 30

* [1887] 36 Ch. D. 532,

5 σιοδοτείται ούτε φαίνεται η συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο της ΦΙΑΜΕΞ ΛΤΔ. - παρόλο που το θέμα, όπως έχει αναφερθεί, δεν εγείρεται για απόφαση στην έφεση αυτή - να ανάγεται στους στόχους που καθορίζονται στην υποπαράγραφο (κ).

10 Η εντύπωση η οποία αφήνεται από τα ενώπιόν μας στοιχεία είναι ότι η συμμετοχή των εφεσιβλήτων με μικρό ποσοστό στη ΦΙΑΜΕΞ ΛΙΜΙΤΕΔ συσχετίζεται με τους σκοπούς που καθορίζονται στην παράγραφο (ζ). Αφετέρου, η παράγραφος (ζ), το κείμενο της οποίας παρατίθεται παρακάτω, παρέχει ευχέρεια επένδυσης πλεονάζοντος κεφαλαίου σε επενδύσεις που κρίνει συμφέρουσες η εταιρεία. Όσο φιλελεύθερα και αν ερμηνευθούν οι πρόνοιές της, δεν παρέχει εξουσιοδότηση ούτε για την εγγύηση δανείου της εταιρείας στην οποία γίνεται επένδυση ή αντεγγύηση για προώθηση του ίδιου σκοπού. Η παράγραφος (ζ) 15 προβλέπει :

20 "(ζ) Να τοποθετή ή επενδύ τα χρήματα της Εταιρείας τα οποία αυτή δεν έχει άμεσον ανάγκην διά τους ως άνω σκοπούς εις τοιαύτας τοποθετήσεις ή επενδύσεις (εκτός εις μετοχάς της Εταιρείας) και κατά τοιούτον τρόπον ως η Εταιρεία ήθελε αποφασίση τοιαύτας τοποθετήσεις ή επενδύσεις."

25 Τέλος, η υποπαράγραφος (ρ) που έχει επικαλεσθεί ο εφεσείων, δε διευρύνει τους σκοπούς της εταιρείας πέραν από του να καταστήσει ευχερή τη λειτουργία της για την επίτευξη των καθοριζόμενων σκοπών της. Προβλέπει :

30 "Να πράττη παν ότι ήθελε θεωρηθή υποβοηθητικόν, συντελεστικόν, εξυπηρετικόν ή χρήσιμον διά την επίτευξιν "των ως άνω σκοπών ή οιουδήποτε τούτων."

35 Η άλλη πρόνοια του Καταστατικού στην οποία έγινε αναφορά, είναι εκείνη η οποία περιέχεται στην παράγραφο (ι) η οποία εξουσιοδοτεί την εταιρεία να υπογράψει χρεωστικά ομόλογα και παντός είδους εμπορικά έγγραφα. Πρόκειται ουσιαστικά για εξουσία προς εκπλήρωση των

σκοπών της εταιρείας και όχι την προώθηση ανεξάρτητων σκοπών, προσδιοριστικών του πλαισίου λειτουργίας της εταιρείας. Η αδυναμία των θέσεων του εφεσείοντα έγκειται στην εξομοίωση των σκοπών της εφεσίβλητης εταιρείας με τους σκοπούς της ΦΙΛΜΕΞ ΛΙΜΙΤΕΔ στην οποία μετείχαν ως μέτοχοι με μικρό ποσοστό. Η συνταύτιση είναι ανεπίτρεπτη· οι δύο εταιρείες αποτελούν ξεχωριστή οντότητα με διαφορετικό λόγο ύπαρξης ο οποίος προσδιορίζεται στα αντίστοιχα ιδρυτικά έγγραφα. Η εξασφάλιση των στόχων της ΦΙΛΜΕΞ ΛΙΜΙΤΕΔ δεν αποτελεί σκοπό της εφεσίβλητης εταιρείας, άμεσα ή έμμεσα· πολύ ολιγότερο, η εξασφάλιση των εγγυητών του δανείου προς τη ΦΙΛΜΕΞ ΛΙΜΙΤΕΔ.

Καταλήγουμε ότι ορθά αποφασίστηκε ότι η αντεγγύηση η οποία δόθηκε από τους εφεσιβλήτους ήταν έξω από τους σκοπούς της εταιρείας και συνεπώς άκυρη. Δεν παραγνωρίζουμε τις δυσμενείς συνέπειες που μπορεί να προκύψουν σε τρίτους από την εφαρμογή του δόγματος *ultra-vires* στο πεδίο της ευθύνης εταιρειών περιορισμένης ευθύνης. Στον ευρωπαϊκό χώρο το θέμα έχει αντιμετωπιστεί με τη θέσπιση νομοθεσίας η οποία περιορίζει την έκταση της εφαρμογής του (βλ. European Communities Act 1972, s. 9(1)). Αξίζει να μελετηθεί η πιθανότητα θέσπισης ανάλογης νομοθεσίας και στην Κύπρο. Μόνο με τη θέσπιση νομοθεσίας μπορεί να μετριαστούν οι συνέπειες της αυστηρής συνταύτισης του πλαισίου λειτουργίας της εταιρείας με τους καθοριζόμενους σκοπούς της.

Η έφεση απορρίπτεται με έξοδα.